

Hoe loyaal zijn allochtone jongeren aan Nederland?

'Ik heb alles Nederland aan'

René Romer van *diversity marketingbureau* TransCity doet onderzoek naar hoe allochtone jongeren zich voelen in Nederland. Zijn bureau organiseert lange, diepgaande gesprekken met talloze jongeren, van verschillende afkomsten. Een van zijn opdrachtgevers, de Koninklijke Luchtmacht, wilde weten hoe het bij deze jongeren zit met hun 'dubbele loyaliteit'.

"De luchtmacht is een van de organisaties die actief probeert meer allochtonen te werven", legt hij uit. "Ze willen meer een afspiegeling zijn van de samenleving. Nu werken er zo'n vijf procent allochtonen, terwijl zij graag willen groeien naar tien tot vijftien

procent. Maar dat gaat niet over één nacht ijs. Om te weten waar dat aan kan liggen, laten ze onder meer dit onderzoek uitvoeren. Vinden allochtone jongeren gewoon het leger niet interessant om voor te werken? Of speelt het mee dat het moeilijk is om onder de Nederlandse vlag te dienen, terwijl je je eigenlijk Marokkaans of Surinaams voelt? Kan je met een Turkse achtergrond de Nederlandse vlag dienen?"

Regels

TransCity praat met jongeren van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse achtergrond. De gesprekken leveren een schat aan

informatie op. Ze geven een beeld hoe jongeren met een dubbele achtergrond, omgaan met hun dubbele loyaliteit. Inzicht in wat Nederland betekent voor allochtone jongeren, waar ze trots op zijn, waar ze zich verbonden mee voelen, en ook waar soms de schoen wringt. En inzicht in het gevoel wat ze hebben bij hun eigen culturele achtergrond.

De jongeren die worden geïnterviewd zijn tussen de 18 en 25 en vrijwel allemaal in Nederland geboren en getogen. Romer: "Loyaliteit betekent voor jongeren trouw zijn aan je ouders, je familie, je cultuur, en je land. Loyaal zijn aan Nederland betekent voor jonge-

de danken'

Hoe denken allochtone jongeren over hun identiteit? Voel je je Nederlander, of vooral verbonden met het land van je ouders? Marketeer René Romer doet onderzoek naar dit thema, onder meer voor de Koninklijke Luchtmacht. Zijn voornaamste bevinding: de meeste jongeren zijn behoorlijk loyaal naar Nederland.

ren meestal: je aan de regels houden in Nederland. En niet omdat het moet, maar omdat je voelt dat dat goed is."

Nederlands als het uitkomt

"Over het algemeen is mijn indruk dat de achtergrond geen zware rol speelt bij het al dan niet kiezen van bijvoorbeeld een loopbaan bij Defensie", aldus René Romer. "Als het in je carrièreplanning past, kijk je gewoon waar je de meeste mogelijkheden hebt. Dat geldt ook voor sporters. De één kiest ervoor om uit te komen voor Marokko (Boussabon) of Suriname (Laetitia Vriesde), de ander juist voor Nederland

(Bouhlarouz). In de sport of de politiek kan je beide landen vertegenwoordigen. Het heeft niet eens zoveel met loyaliteit aan de ene en afwijzing van de andere achtergrond te maken. Mensen wegen gewoon af waar ze de beste mogelijkheden hebben."

Negatief worden aangesproken is vervelend. Algemeen kun je volgens Romer stellen dat allochtone jongeren zich wel degelijk loyaal voelen aan Nederland. "Ik hoor dus regelmatig uitspraken als: 'Ik heb alles aan Nederland te danken' en 'Natuurlijk voel ik me Nederlands'. Maar de andere identiteit blijft ook een rol spelen. Dan zeggen jongeren: 'Ik ben Turks,

want ik ben Turks opgevoed'. Uiteraard zijn er grote verschillen tussen de groepen jongeren."

De laatste tijd wordt er steeds negatiever over allochtone jongeren bericht en dat heeft consequenties voor de houding van jongeren met een niet-Nederlandse afkomst. "Dat zie je niet alleen bij Marokkaanse, maar ook bij Turkse, Surinaamse en Antilliaanse jongeren doorwerken. Jongeren voelen zich afgewezen. Ze vinden het vervelend om steeds op een negatieve manier te worden aangesproken."

Discriminatie heeft bovendien grote gevolgen voor je loopbaan. "Ik vind het niet erg om als Turk gezien

te worden, want ik ben gewoon Turk, maar zodra ze mij niet als Nederlander zien, vind ik minder snel een baan."

Niets met 'allochtoon'

Jongeren hebben niets met het woord 'allochtoon'. Ze voelen zich Nederlander en Turk, of Nederlander en Surinamer, maar 'allochtoon' is typisch zo'n vergaarbakterm die door media en de politiek bedacht is. Discriminatie brengen jongeren ook eerder met de media in verband, dan met de Nederlandse samenleving. Ze merken wel een toenemende negatieve houding bij Nederlanders, maar zeggen daar vaak niet raar van op te kijken en nemen het Nederlanders niet eens kwalijk. "Wat wil je, als de media continu een slecht beeld van je schetsen."

Onderlinge verschillen

Van de verschillende groepen jongeren zijn - niet verbazingwekkend - Surinamers het meest vernederlandst. Veel jongeren zijn zelfs nog nooit in Suriname geweest. Suriname is een dure bestemming en als alle familie in Nederland woont, ga je er niet snel naartoe op vakantie. Suriname zelf heeft als oud-Nederlandse kolonie overigens ook opvallend veel Nederlandse trekken. Nederlands is de voertaal en in Paramaribo ga je stappen in café 'Het Leidsepleintje.'

Er groeit een nieuwe generatie Nederlanders op die ook loyaal zijn aan de cultuur van hun herkomst, maar ze voelen zich ook Nederlander en zijn trots op dit land

Surinaamse jongeren zijn niet of nauwelijks gericht op het opbouwen van een toekomst in Suriname. Het is voor veel jongeren een 'ver van mijn bed-show'. Surinaamse jongeren zijn trots op hun culturele achtergrond, maar zijn in het algemeen helemaal op Nederland gericht. Hindoestaanse jongeren zijn ook erg met hun cultuur bezig, maar niet gericht op Suriname en India om een toekomst op te bouwen. De toekomst, die ligt hier.

Turkse jongeren geven aan dat ze zowel trots zijn op Nederland als trots zijn op Turkije. Een soort dubbel nationalisme, zou je kunnen zeggen. Antilliaanse jongeren hebben een minder duidelijke identiteit dan de andere groepen. "Je bent van Sint Maarten, of van Curaçao. De Antillen zijn een beetje een containerbegrip waar niet iedereen zich in kan vinden. Ook vinden jongeren van andere eilanden dat de problemen van jongeren op Curaçao ook hen stigmatiseert."

Iets in het land van je ouders opzetten?

Turkse jongeren zijn gewend om vaak naar Turkije te

gaan. Het is een groot land dat bovendien volop in ontwikkeling is. Toch denkt Romer dat maar een kleine minderheid terug wil om wat op te bouwen. "Als ik daar ben, zit iedereen op een andere golflechte", vertelde iemand. Anderen gaven aan best in Turkije te willen wonen, maar dan weer alles van de grond af te moeten opbouwen."

Turkse jongeren kunnen makkelijker voor Turkije kiezen dan andere groepen. Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse jongeren zijn voor het opbouwen van een loopbaan toch erg aan Nederland gebonden. Teruggaan naar het land van herkomst zit er dus voor de meeste jongeren niet in.

Jonge Turken hebben ook binnen Nederland een groot professioneel netwerk. Je kunt als jonge Turk redelijk makkelijk binnen een Turks netwerk aan werk komen. Marokkanen zijn net als Surinamers en Antillianen meer op de *mainstream* Nederlandse arbeidsmarkt gericht.

De ondernemersgeest is bij Turken groter dan bij de andere groepen, met uitzondering van Surinaamse

Hindoestanen. Bij jongeren met een Afro-Surinaamse of een Marokkaanse achtergrond is er minder animo om een eigen bedrijf te beginnen.

Leuk aan Nederland: multicultureel

Als je trots bent op Nederland, waar ben je dan trots op? Molens, architectuur, klompen, coffeeshops? Niets van dat alles. Een van de pluspunten van Nederland is voor allochtone jongeren zonder twijfel de multiculturele samenleving. "Stadsjongeren genieten echt van de multiculturele samenleving. Een Turkse jongen zei: 'Ik heb hier Surinaamse, Marokkaanse en Nederlandse vrienden. In Turkije is iedereen Turks.' Jongeren houden echt van de mengcultuur en waarderen dat hoog aan Nederland."

Verskillende moslims

Veel Turkse en Marokkaanse jongeren hebben een moslimachtergrond. Maar er zijn grote verschillen hoe daaraan uiting wordt gegeven. Veel Turkse jongeren geven aan buiten de feestdagen om toch niet echt vaak naar een moskee te gaan. "Bij Turkse jongeren

Verschil = Chill ?

De Koninklijke Luchtmacht organiseert in november een serie *events* op middelbare scholen in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Eindhoven onder de noemer *Verschil = Chill?* Tijdens deze *events* debatteren jongeren met elkaar over het thema loyaliteit en doen bovendien mee aan een competitie rap en andere performances rondom dit thema.

Radio en televisie

Vanaf 7 november wordt dit thema ook behandeld in een special van het programma Mocciah op The Box. Vier weken lang wordt hierover elke dag een kort programma uitgezonden. Ook FunX radio zal aandacht aan dit thema besteden.

Voor de Koninklijke Luchtmacht is het heel belangrijk om jongeren openlijk met elkaar te laten bespreken in hoeverre hun etnisch-culturele achtergrond van invloed is op de maatschappelijk keuzes die ze in Nederland maken. Ben je nog wel een echte Marokkaan als je in het Nederlandse leger gaat?

Dubbele nationaliteit

Een dubbele nationaliteit is voor werken bij de luchtmacht geen enkel probleem, op voorwaarde dat een van de twee nationaliteiten maar een Nederlandse is. In zekere zin is zo'n dubbele achtergrond misschien wel een voordeel. Als luchtmachter kom je op vele plaatsen in de wereld, van Afghanistan tot Eritrea, van Bosnië tot de Verenigde Staten. Meer dan bij vele andere werkgevers is het kunnen omgaan met meerdere culturen en indien nodig het kunnen switchen van de ene naar andere cultuur, van groot belang. Wat dat betreft kan je een dubbele culturele bagage zien als een pré voor wie wil werken bij de luchtmacht.

is het drinken van alcohol eigenlijk geen probleem, terwijl het bij Marokkaanse jongeren een taboe is", constateert Romer. "In gezelschap van Marokkaanse jongeren zal niet snel een fles alcohol open gemaakt worden. Maar een Marokkaanse jongere in een gemengd gezelschap drinkt wel eens."

Bij Marokkaanse jongeren is er niet onderuit te komen: Er is tegenwoordig een enorm brok frustratie over hoe ze worden behandeld, aldus Romer. "Tegelijk zie je dan dat sommige jongeren denken: Misschien wil ik het best wel eens in Marokko proberen. Maar als dat niet lukt, dan willen ze wel weer terug kunnen naar Nederland."

Vrijheid om je te kleden

Het valt op, dat het aantal jonge vrouwen dat kiest voor een hoofddoek toeneemt. "En als moslima's dat doen, zie je ook dat ze steeds meer zorg besteden aan hun kleding. Ze willen echt uitstralen: Ik ben moslim en ik ben mooi. Ze zijn echt trots op hun godsdienst. Het is echt religieuze emancipatie. Hoe meer er negatief over de islam gesproken wordt, hoe trotser je wordt, lijkt het wel." Een typisch Nederlandse ontwikkeling, vindt Romer. "In een land als Iran vasten veel jongeren niet, drinken alcohol, zijn de hele dag *online* en kijken via de satelliet naar MTV omdat de regering zegt dat dit slecht is. In Nederland dragen steeds meer meisjes met een islamitische achtergrond een hoofddoek, vasten, zijn geheelonthouder, zijn trots op hun religieuze wortels, juist omdat politiek en media zeggen dat dit slecht is."

Romer vervolgt: "Enige tijd terug kwam een net uit Iran geëmigreerd meisje op school voor het eerst in aanraking met Marokkaanse jongeren die tijdens de

er na hun achttiende zelf voor kiezen om een hoofddoek te dragen doen dat heel bewust. Ze zijn heel serieus met hun geloof bezig, maar vaak ook met maatschappelijke ontwikkelingen. Het zijn vaak hele individualistische persoonlijkheden die een persoonlijke keuze maken. De omgeving heeft er niks mee te maken. Als men het over moslims heeft, heeft men het er vaak over dat dit een zo collectivistische cultuur is. Een groot verschil met de individualistische westerse samenleving. Maar ik zie dat juist anders. Juist dit soort meiden zijn een voorbeeld van individualisme."

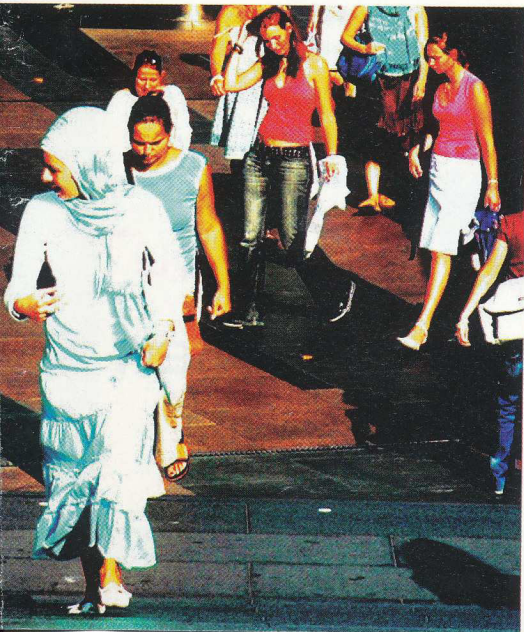
Nederlandse vlag dienen?

Over loyaliteit aan Nederland hoeft men zich dus geen zorgen te maken, vindt René Romer. En als het gaat over het dienen van de Nederlandse vlag bij een organisatie als de Koninklijke Luchtmacht, speelt de afkomst blijkbaar toch geen doorslaggevende rol in de afweging om wel of niet in het leger te gaan. Als jongeren er niet voor kiezen, komt dat meestal omdat ze denken dat het te zwaar is ('geschikt, ongeschikt... oh, ik ben ongeschikt'), dat het gevaarlijk is of dat ze iemand kennen die met een trauma is teruggekeerd: 'Soms zie je een reclame en dan denk je, ja ik zou wel bij de luchtmacht willen, maar daarna zie je in het journaal dat er weer zoveel soldaten in Irak zijn omgekomen en denk je, nou nee!'

Dubbel trots

Hoewel de dubbele achtergrond geen doorslaggevende rol speelt in de afweging om de Nederlandse vlag te kunnen vertegenwoordigen, speelt die een dubbele achtergrond in je dagelijks leven wel een belangrijke rol. "En dat zal zo blijven", aldus Romer, die daaraan toevoegt: "We moeten in Nederland denk

Moslima's willen echt uitstralen: ik ben moslim en ik ben mooi; ze zijn echt trots op hun godsdienst, het is echt religieuze emancipatie

ramadan vasten. 'Jullie zijn gek,' zei ze tegen hen. Ze kon oprecht niet begrijpen waarom je gaat vasten wanneer je de vrijheid hebt om dat niet te doen. En toch voelt zij zich moslim."

Hoofddoekje

Meiden die in Nederland voor een hoofddoek kiezen, geven allemaal aan dat het grote consequenties heeft voor hoe ze behandeld worden door hun omgeving. "Een meisje vertelde dat er, toen ze vier jaar geleden koos voor een hoofddoek, meteen afstand van haar werd genomen. Vriendinnen dachten ineens dat er met haar niet meer gelachen kon worden." De negatieve reactie van de omgeving is geen reden om de hoofddoek weer af te doen. Integendeel. "Meisjes die

ik nog leren daar niet moeilijk over doen. Laatst was ik in New York. De Spaanstalige New Yorkse tv-zender Univision was marktleider geworden in deze wereldstad. De zender wordt op *primetime* beter bekeken dan NBC, ABC, of welke andere van de grote networks ook. Weet je wat het hoofdredactioneel commentaar was van het dagblad Daily Mail? *Latino's have established themselves as New York City's largest minority group and they continue to put their stamp on its culture. Bravo!* Die kant gaat het in Nederland ook op. Er groeit een hele nieuwe generatie Nederlanders op die ook loyaal zijn aan de cultuur van hun herkomst. Maar dat neemt niet weg dat ze zich ook Nederlander voelen en trots zijn op dit land."